

Když Trump varuje před komunismem, nemluví o Číně ani o Rusku

10.7.2026 - Tomáš Zítka | Strana svobodných občanů

Kdo stojí za strategií AntiBabiš? Saul Alinsky a jeho Rules for Radicals - příručka, kterou se řídí Obama, Clintonová, aktivisté z Greenpeace i naše „hodnotová“ média.

V sobotu 4. července 2026 vystoupil americký prezident Donald Trump u Mount Rushmore při oslavách 250. výročí Deklarace nezávislosti. Ve svém projevu označil komunismus za „*smrtelnou hrozbu pro americkou svobodu*“ a prohlásil, že Spojené státy dnes čelí největšímu nebezpečí své moderní historie. **„Komunismus je nepřítel svobodných lidí všude na světě. Je to smrt, tyranie a honba za zlem,“** prohlásil.

Řada evropských médií s progresivistickou redakční orientací jeho slova okamžitě zařadila mezi další z řady kontroverzních výroků. Mnozí levicoví komentátoři je interpretovali jako pokračování tradičního amerického antikomunismu namířeného proti Číně, Rusku nebo Severní Koreji. Jenže právě zde podle mého názoru většina kritiků Trumpův projev buď nepochopila, nebo jej záměrně odvedla od skutečného tématu.

Trump totiž nemluvil především o komunismu jako o geopolitickém soupeři. Varoval před ideologií, která se podle něj šíří uvnitř samotných západních společností. Ideologií, která už nepoužívá rudé prapory ani srpy a kladiva. Nepřichází v podobě revoluce, ale prostřednictvím administrativních nařízení, regulací, dotačních programů, korporátních pravidel a morálních kampaní. Místo třídního boje hovoří o diverzitě, inkluzi, klimatické odpovědnosti nebo společenské odpovědnosti firem. Mění slovník, ale základní princip podle Trumpa zůstává stejný: podřítit jednotlivce vyššímu kolektivnímu cíli.

Většina totalitních režimů 20. století nastoupila k moci poměrně rychle pomocí puče, převratu nebo otevřeného uchopení moci. Současná forma kolektivismu však postupuje nenápadně už po mnoho desetiletí. Názvy se mění, symboly mizí a vznikají nové, ale mechanismy získávání moci zůstávají překvapivě podobné. Právě proto stojí za to podívat se nejen na to, co Trump řekl, ale především na otázku, proč to řekl právě dnes.

MARXISMUS: ZÁPADNÍ IDEOLOGIE, KTERÁ NIKDY ZÁPAD NEOPUSTILA

Mnozí lidé dnes považují marxismus za východní ideologii. Ve skutečnosti však vznikl na Západě. Karl Marx i Friedrich Engels byli Němci a své nejvýznamnější práce vytvořili především v Anglii (v Londýně). Také Lenin strávil značnou část svého exilu v západní Evropě (Švýcarsko, Německo, Francie). Pol Pot zase přijal marxistické myšlenky během studií v Paříži. Nejbrutálnější politické režimy 20. století tak vyrostly z idejí levicových intelektuálů, kteří pocházeli nebo působili právě v západní Evropě.

Marx předpokládal, že kapitalismus nevyhnutelně zchudne dělnickou třídu a vyvolá revoluci. Jenže stal se pravý opak. Západní ekonomiky bohatly, životní úroveň rostla a dělníci neměli důvod bourat systém, který jim přinášel stále vyšší prosperitu. Klasická marxistická revoluce se v průmyslově nejvyspělejších zemích jednoduše nekonala.

Na tuto skutečnost reagovala nová generace marxistických myslitelů. Jedním z nejvýznamnějších byl italský marxistický filosof Antonio Gramsci. Ve svých *Sešitech z vězení*, které psal mezi lety 1929 až 1935, dospěl k závěru, že skutečná moc nespočívá pouze v ekonomice nebo politice, ale především v kultuře, školství, médiích, církvi a dalších institucích, které formují veřejné mínění. Tento stav označil jako kulturní hegemonii. Tvrdil, že pokud chtějí socialisté společnost skutečně změnit, musí nejprve získat vliv právě v těchto institucích. Revoluci podle něj neměla předcházet ozbrojená konfrontace, ale dlouhodobá indoktrinace společnosti.

Ve stejné době vznikla v Německu Frankfurtská škola sdružená kolem Institutu pro sociální výzkum ve Frankfurtu nad Mohanem. Její představitelé – Max Horkheimer, Theodor Adorno, Herbert Marcuse nebo Erich Fromm – postupně rozšířili marxistické myšlení z oblasti ekonomiky i do oblastí kultury, médií, vzdělávání a dalších společenských institucí.

Po nástupu Adolfa Hitlera k moci byl Institut pro sociální výzkum uzavřen a jeho členové odešli přes Ženevu do Spojených států, kde od roku 1934 působili při Kolumbijské univerzitě v New Yorku.

Jejich práce začala výrazně ovlivňovat americkou akademickou scénu a později i vznikající Novou levice. Ironií dějin tak Hitler nechtěně přispěl k tomu, že se marxistické myšlenky rozšířily právě ve Spojených státech, odkud následně ovlivnily celé generace levicových intelektuálů a studentů. Z amerických univerzit se tyto myšlenky následně vracely zpět do západní Evropy, kde výrazně ovlivnily studentská hnutí šedesátých let i pozdější podobu evropské levice.

V roce 1967 německý studentský vůdce Rudi Dutschke tuto strategii pojmenoval jako „dlouhý pochod institucemi“. Navázal přitom na Gramsciho myšlenku, že společnost je účinnější měnit postupným získáváním vlivu ve školství, médiích, kultuře, státní správě a dalších institucích než násilnou revolucí. Herbert Marcuse, který se mezitím stal jedním z nejvlivnějších představitelů americké Nové levice, tuto strategii veřejně podporoval a významně ovlivnil studentská hnutí šedesátých let.

Od této chvíle se začala měnit i samotná podoba marxismu. Protože se nenaplnila představa třídního boje mezi dělníky a kapitalisty, přesunula se pozornost k jiným společenským konfliktům. Frantz Fanon aplikoval Gramsciho myšlenky na kolonialismus a tvrdil, že skutečné osvobození musí být nejen politické, ale i kulturní. Později Angela Davis spojila marxistickou analýzu s otázkami rasy, pohlaví a vězeňského systému. Vedle ekonomických nerovností se tak do popředí dostala témata identity, diskriminace, genderu nebo postkoloniálních vztahů.

Právě zde vzniká základ dnešního neomarxismu. Společnost už není rozdělena především na dělníky a kapitalisty, ale na stále nové skupiny definované rasou, pohlavím, sexuální orientací nebo historickou zkušeností. Místo třídního boje nastupuje politika identit. Místo ekonomické revoluce kulturní konflikt.

S tím souvisí i rostoucí důraz na pozitivní diskriminaci, kvóty nebo jiné formy zvýhodňování vybraných skupin. Neomarxisté je chápou jako nápravu historických křivd, ve skutečnosti ale nahrazují princip rovnosti před zákonem principem skupinových nároků. Místo aby společnost spojovaly, vytvářejí nové linie rozdělení a nové konflikty.

Postupně se objevilo ještě jedno téma, které se ukázalo být mimořádně účinné – klima. Nejprve byli lidé strašeni blížící se dobou ledovou (v 70. letech), ale když se trend obrátil a začalo se oteplovat, rychle se přešlo na varování před globálním oteplováním. Dnes se už varuje obecně před „klimatickou změnou“, takže je to univerzální – ať se planeta zrovna otepluje, nebo ochlazuje.

Na rozdíl od třídního boje se ekologie dotýká každého člověka a umožňuje zasahovat prakticky do všech oblastí života: energetiky, dopravy, průmyslu, zemědělství i osobní spotřeby. Samotná ekologie

jako vědecká disciplína s tím ale nemá mnoho společného. Vedle ní vznikla ekologická ideologie, která ochranu přírody zneužívá jako zástěrku pro stále rozsáhlejší regulaci společnosti. A právě odtud byl už jen krůček k dnešnímu ESG, které propojuje klimatickou politiku s korporacemi, finančním sektorem a státní správou.

Dnes, téměř sto let po Gramsciho úvahách a více než půl století po Dutschkeho „dlouhém pochodu institucemi“, můžeme hodnotit jeho výsledek. Stačí se podívat na západní univerzity, které byly od počátku považovány za hlavní bojiště kulturní proměny společnosti.

Podle studie Mitchella Langberta z National Association of Scholars, která analyzovala politickou orientaci profesorů na 51 nejprestižnějších amerických humanitních vysokých školách, **případá na jednoho republikánského profesora v průměru více než deset profesorů registrovaných jako demokraté**. Na 39 % sledovaných humanitních fakult přitom nepůsobil ani jediný republikánský profesor. Naopak technické a přírodovědné obory vykazovaly podstatně vyrovnanější zastoupení obou politických směrů (poměr na mezioborových vysokých školách vyšel 108 : 0, poměr D : R u technických vysokých škol byl 1,6 : 1).

Humanitní univerzitní prostředí se během posledních desetiletí stalo mimořádně ideologicky homogenním. Podobnou „hodnotovou“ orientaci dnes můžeme pozorovat také v kultuře, médiích a státních institucích západních zemí. Pokud byla Gramsciho ambicí získat kulturní hegemonii a Dutschke hovořil o dlouhém pochodu institucemi, můžeme dnes konstatovat, že tento pochod dosáhl svého cíle. Právě z těchto institucí se dnes formují hodnoty, které následně pronikají do politiky, státní správy, korporací i nadnárodních organizací.

RULES FOR RADICALS: MANUÁL MODERNÍHO AKTIVISMU

O jedné důležité postavě, která zásadně ovlivnila současnou podobu západního politického aktivismu, jsme se dosud nezmiňovali. Tou postavou je Saul Alinsky. Zatímco Gramsci popsal, co je třeba ovládnout, Alinsky o několik desetiletí později vysvětlil, jak toho dosáhnout.

V roce 1971 vydal knihu ***Rules for Radicals: A Pragmatic Primer for Realistic Radicals***. Na první pohled nejde o filosofické dílo, ale o praktickou příručku politického boje. Alinsky v ní neřeší pravdu, spravedlnost ani morálku. Řeší moc. Jak ji získat. Jak vytvořit tlak. Jak oslabit protivníka. Jak vyvolat konflikt. A jak přimět veřejnost, aby se sama postavila na vaši stranu.

Alinsky nebyl univerzitní teoretik. Vycházel z praxe chicagských ghett, odborových konfliktů a komunitního organizování. Knihu proto psal jako návod pro aktivisty, kteří chtějí měnit společnost. Nezajímá ho, kdo má pravdu. Zajímá ho, kdo dokáže lépe organizovat lidi a využít jejich nespokojenost.

Nejznámější část knihy tvoří třináct pravidel politického boje. Některá působí téměř banálně. Jiná překvapivě tvrdě. **„Moc není jen to, co skutečně máš, ale především to, co si myslí protivník, že máš.“ „Posměch je nejsilnější zbraň.“ „Udržuj neustálý tlak.“ A především: „Vyber cíl, zmraz ho, personalizuj ho a polarizuj ho.“**

Právě poslední pravidlo je podle mnoha amerických konzervativců nejdůležitější. Alinsky radí nesoustředit se na abstraktní problém ani na instituci. Mnohem účinnější je vybrat konkrétního člověka, udělat z něj symbol všeho špatného a soustředit na něj veškerou pozornost. Ve chvíli, kdy se veřejná debata změní v osobní střet, přestávají být důležité argumenty. Rozhodují emoce.

Alinsky navíc opakovaně zdůrazňuje, že prostředky nelze posuzovat samostatně, ale podle toho, zda vedou k vítězství. Jinými slovy, to, co by za běžných okolností bylo považováno za neetické nebo

nepřijatelné, se může stát legitimním, pokud to pomůže dosáhnout politického cíle. Stejně pragmatický je i jeho pohled na ideologii. Radikál podle něj nesmí být svázán žádným dogmatem. Téma není důležité samo o sobě. Důležité je, zda dokáže mobilizovat veřejnost. Jednou to může být chudoba, podruhé rasismus, potřetí klima nebo jiná společensky citlivá otázka. Témata se mění podle doby. Metoda zůstává stejná.

Stejně důležitou roli hrají emoce. **Alinsky doporučuje udržovat protivníka pod neustálým tlakem a konflikt nikdy nenechat vyhasnout.** Lidé musí mít pocit, že jsou obětí systému a že jediným řešením je další eskalace. Klid je nepřítelem revoluce. Permanentní konflikt je jejím palivem.

A teď pozor! Radikál podle Alinského nesmí být svázán pevnými morálními pravidly ani se stát otrokem vlastní ideologie. Musí být především pragmatikem. Opakovaně zdůrazňuje, že prostředky je třeba posuzovat podle toho, zda vedou k cíli, nikoli podle toho, zda jsou pravdivé nebo morálně správné. Stejně pragmaticky přistupuje i k samotným tématům. Nejsou cílem, ale nástrojem mobilizace. Jednou to může být chudoba, podruhé rasismus, potřetí klima nebo gender. Jakmile jedno téma přestane vyvolávat dostatečný společenský tlak, objeví se jiné. Témata se mění podle doby. Metoda zůstává stejná.

Při pohledu na veřejnou debatu posledních let je těžké si těchto principů nevšimnout. Politický soupeř už nebývá představován jako člověk s odlišným názorem, ale jako morálně nepřijatelná osoba. Kritici migrační politiky bývají označováni za „xenofoby“ nebo „nácky“, odpůrci klimatických opatření za „popírače vědy“ či „plochozemce“. Konzervativní politici nebo kritici Evropské unie si často vyslouží nálepky „proruští“, „pravicoví extremisté“ nebo „hrozba pro demokracii“. Během pandemie covidu byli lidé zpochybňující některá vládní opatření označováni za „dezinformátory“, „vrahy babiček“ nebo „společenské parazity“. Nejde přitom o jednotlivé příklady, ale o opakující se komunikační princip – vytvořit z protivníka symbol problému, který je třeba veřejně odsoudit.

Právě proto je moderní politika stále více založena na nálepkách. Jakmile se podaří člověka spojit s negativní nálepkou, veřejná debata končí. Člověk přestává být účastníkem diskuse a stává se terčem. Tento mechanismus můžeme dobře pozorovat i v české politice. Projekty typu „AntiBabiš“ nebo „AntiSPD“ nejsou postaveny na střetu argumentů, ale na vytvoření společného nepřitele. Jakmile je určitý politik označen za nepřijatelného, přestává být důležité, co říká. Rozhodující je, kdo to říká. Přesně tak funguje Alinského pravidlo „vyber cíl, zmraz ho, personalizuj ho a polarizuj ho“.

Pravidlo „Vyber cíl, zmraz ho, personalizuj ho a polarizuj ho“ dnes **používají jako výukový materiál i aktivistické organizace. Například Greenpeace jej uvádí mezi doporučenými metodami kampaní** a vysvětluje, že konkrétní osoba představuje účinnější cíl než anonymní instituce, protože ji lze snáze personalizovat a spojit s daným problémem.

Alinskyho kniha je proto důležitá nejen pro pochopení americké levice, ale i současné Evropy. Ukazuje totiž, proč dnešní veřejná debata stále méně připomíná hledání pravdy a stále více permanentní psychologickou operaci. Cílem není přesvědčit protivníka. Cílem je vytvořit takový společenský tlak, aby raději ustoupil sám. Zatímco Gramsci vysvětlil, kde se rozhoduje o podobě společnosti, Alinsky ukázal, jak o tuto podobu vést politický boj.

ALINSKÉHO ŽÁCI: JAK SE MANUÁL DOSTAL DO BÍLÉHO DOMU

Kniha *Rules for Radicals* nezůstala jen mezi aktivisty na univerzitních kampusech. Postupně pronikla až do nejvyšších pater americké politiky.

První významnou osobností byla Hillary Rodham Clintonová. **V roce 1969 věnovala Alinskému svou bakalářskou práci na Wellesley College s názvem *There Is Only the Fight: An Analysis of***

the Alinsky Model. Kvůli ní s Alinským opakovaně osobně hovořila a několik měsíců studovala jeho metody přímo v terénu. Alinsky jí byl natolik imponující, že jí po ukončení studia nabídl místo ve své organizaci. Clintonová nabídku odmítla a rozhodla se vstoupit do Demokratické strany. Věřila totiž, že společnost lze měnit účinněji prostřednictvím státních institucí než pouličního aktivismu. Clintonová tedy Alinského metody neopustila. Naopak je přenesla z prostředí komunitního aktivismu přímo do vrcholné politiky.

Ještě větší význam měl Alinsky pro Baracka Obamu. Po absolvování Kolumbijské univerzity (ano, o té již byla řeč dříve) nastoupil jako community organizer v Chicagu, tedy organizátor místních komunit. Pracoval v organizaci **Developing Communities Project**, která navazovala na Alinského tradici komunitního organizování. Jeho úkolem nebylo řešit jednotlivé sociální problémy, ale vytvářet síť aktivistů, mobilizovat nespokojené skupiny obyvatel a budovat politický tlak zdola.

Obama později opakovaně uvedl, že právě toto období zásadně ovlivnilo jeho politické uvažování. David Alinsky, syn Saula Alinského, po prezidentských volbách v roce 2008 dokonce prohlásil, že Obama používá metody jeho otce na nejvyšší úrovni americké politiky.

Alinsky tedy vytvořil způsob politického uvažování, který výrazně ovlivnil část americké progresivistické politiky. Během Obamovy éry se politika zásadním způsobem proměnila – přestala být hledáním kompromisu a stala se nepřetržitým bojem o moc, veřejné mínění a kontrolu nad společenskou debatou. Veřejná debata začala být vedena prostřednictvím emocí, morálních apelů a mobilizace jednotlivých společenských skupin. Cílem bylo vytvoření tlaku a polarizace. Tento způsob Alinského politické komunikace nebo přesně řečeno technologie politického boje se následně rozšířil i do Evropy.

LEVICOVÝ KOLEKTIVISMUS: OD TŘÍDNÍHO BOJE KE KLIMATICKÉ POLITICE

Pro pochopení dnešního napětí mezi Spojenými státy a Evropou nestačí sledovat pouze současnou politiku. Je třeba pochopit hlubší proměnu západního myšlení. Západ, ke kterému jsme po roce 1989 chtěli patřit, byl postaven především na individuální svobodě, odpovědnosti jednotlivce, tržním hospodářství a omezené moci státu. Současný progresivismus naopak staví na kolektivní odpovědnosti, rozsáhlé regulaci a přesvědčení, že společnost je třeba aktivně řídit a převychovávat.

Komunismus, fašismus, nacismus i dnešní progresivismus spojuje jeden společný princip, kterým je levicový kolektivismus. Jednotlivec v něm není chápán jako samostatná osobnost se svými právy a odpovědností, ale především jako součást určité skupiny. Jeho postavení se odvíjí od toho, do jakého kolektivu patří, a zájmy jednotlivce mají ustoupit vyššímu společnému cíli.

Právě proto jsou kolektivistické ideologie vždy v napětí s klasickým liberálním pojetím svobody. Svobodný člověk rozhoduje sám o sobě, nese odpovědnost za svůj život a uzavírá dobrovolné vztahy s ostatními. Kolektivismus naopak předpokládá, že společnost musí být organizována shora a že individuální svoboda musí být omezena, pokud to slouží údajnému „vyššímu dobru“.

Například britský historik Brendan Simms z Cambridgeské univerzity ve své biografii z roku 2020 uvádí: *„Co Hitler nenáviděl ze všeho nejvíc? Nebyl to rozhodně komunismus (dokonce Stalina obdivoval), ale byl to kapitalismus. A především pak USA a Velkou Británii, které v té době byly založené na osobní svobodě a libertariánství.“*

Každý kolektivismus potřebuje dvě věci: peníze a nepřítele. Peníze získává přerozdělováním, nepřítele vytváří rozdělováním společnosti. Aby mohl jedněm dávat, musí druhým brát. A aby si svou moc udržel, potřebuje stále ukazovat na skupinu, která údajně nese odpovědnost za společenské problémy. Jednou to byli kulaci, podruhé buržoazie, jindy Židé nebo třídní nepřátelé. Princip zůstává

stejný - rozdělit společnost na oběti a viníky. Nic totiž nestmeluje kolektiv tak účinně jako společný nepřítel, na kterého lze přenést frustraci, nespokojenost i pocit nespravedlnosti. Za porážku Německa v první světové válce byli obviňováni Židé, za neúspěchy sovětského zemědělství kulaci, za šíření pandemie covidu neočkovaní, za drahou elektrickou energii Putin a za klimatickou změnu důchodci.

Jenže přerozdělování má své hranice. Zdroje nejsou neomezené a každá ekonomika dříve či později narazí na realitu. Právě zde se podle mého názoru současný progresivismus od svých historických předchůdců liší. Komunismus i další kolektivistické ideologie slibovaly lidem lepší budoucnost. Tvrdily, že dočasné oběti povedou k vyšší životní úrovni a spravedlivější společnosti.

Dnešní klimatická politika stále častěji nabízí jinou představu. Otevřeně hovoří o potřebě omezovat spotřebu, zpomalovat ekonomický růst, měnit životní styl nebo přijmout nižší materiální standard ve jménu záchrany planety. Právě proto se stále častěji objevuje pojem nerůst.

Ještě před několika desetiletími by politik, který by občanům oznámil, že cílem jeho hospodářské politiky je nižší životní úroveň, pravděpodobně neuspěl ani v komunálních volbách. Dnes se podobné myšlenky objevují v části akademické debaty, programech některých politických stran i evropských strategických dokumentech.

Nejde přitom pouze o ekonomiku. Evropská unie dnes prostřednictvím dokumentů, jako jsou GreenComp nebo Evropský klimatický zákon, nehovoří jen o snižování emisí. Mluví také o změně kompetencí, hodnot, postojů a chování občanů. Jinými slovy, nejde pouze o transformaci energetiky nebo průmyslu. Ambicí je také proměna společenských norem a způsobu života.

Právě zde navazuje dnešní progresivismus na myšlenky, o nichž byla řeč v předchozích kapitolách. Gramsci usiloval o kulturní hegemonii, Frankfurtská škola rozšířila marxistickou kritiku na kulturu a vzdělávání, Alinsky popsal metody politické mobilizace a dnešní ESG propojuje ideologické cíle s ekonomikou, finančním sektorem a státní regulací. Nemění se základní princip. Mění se pouze nástroje. Evropská unie, která nefunguje na standardních demokratických mechanismech národních států, se pak pro tento experiment budování nové utopické společnosti stává ideální platformou.

PŘÍBĚH VENEZUELY: JAK SE NEJBOHATŠÍ ZEMĚ JIŽNÍ AMERIKY PROMĚNILA V CHUDOBINEC

Jako modelový příklad, kam může kolektivistická politika vést, nám poslouží Venezuela. Ještě v sedmdesátých letech patřila k nejbohatším zemím Latinské Ameriky. Disponovala největšími prokázanými zásobami ropy na světě, měla rozvinutý průmysl a životní úroveň, o které si většina okolních států mohla nechat jen zdát.

Zlom přišel po nástupu Huga Cháveze v roce 1999. Pod hesly sociální spravedlnosti, boje proti chudobě a větší role státu začala vláda postupně přebírat kontrolu nad ekonomikou. Následovalo znárodňování podniků, cenové regulace, měnové kontroly a stále rozsáhlejší přerozdělování. Vysoké příjmy z ropy umožňovaly několik let zakrývat skutečné dopady těchto opatření. Stát rozdával dotace, financoval sociální programy a vytvářel dojem, že nový model funguje. Jenže ekonomické zákony nelze zrušit politickým rozhodnutím.

Když Hugo Chávez v roce 2013 podlehl rakovině, převzal moc jeho dlouholetý spolupracovník Nicolás Maduro. Zdědil systém, který byl stále více závislý na vysokých cenách ropy a rostoucím zadlužení. Jakmile ceny ropy klesly a stát přišel o hlavní zdroj příjmů, začal se celý model hroutit. Cenové stropy vedly k tomu, že se výrobcům přestalo vyplácet vyrábět. Obchody se začaly vyprazdňovat, inflace se vymkla kontrole a běžné zboží se stalo nedostatkovým.

Zde však příběh nekončí. Teprve začíná. Ekonomický kolaps totiž není pro kolektivistický režim jen problémem. Může se stát i nástrojem moci.

Ve Venezuele postupně vznikl systém, ve kterém se miliony obyvatel staly závislými na státních dávkách, dotovaných potravinách a přidělovém systému CLAP. Potravinové balíčky, které stát distribuoval obyvatelům, se pro mnoho rodin staly otázkou přežití. Přístup k této pomoci byl však často spojován s politickou loajalitou a podporou vládní strany. Sociální systém se tak postupně proměnil v prostředek politického nátlaku.

Právě tady se ukazuje mechanismus, který se v dějinách opakuje. Čím více stát ovládá ekonomiku, tím více mohou být občané závislí na jeho rozhodnutí. Člověk, který si dokáže vydělat na živobytí vlastní prací, je relativně svobodný. Člověk, jehož přežití závisí na přidělovém systému, se dostává do zcela jiné pozice. Pomoc se tak může velmi snadno změnit v prostředek politické kontroly.

Venezuela přitom není výjimkou. Když se podíváme na mapu Jižní Ameriky, zjistíme pozoruhodnou souvislost. Země, které nejdůsledněji uplatňovaly kolektivistické hospodářské modely, dnes patří zároveň mezi státy s nejslabší ekonomikou, nejvyšší inflací a nejnižší úrovní svobody. Naopak státy, které si zachovaly větší prostor pro tržní hospodářství, dlouhodobě dosahují lepších ekonomických výsledků.

Venezuelský experiment nakonec dospěl do svého závěru. Režim Nicoláse Madura se po letech ekonomického rozvratu a mezinárodní izolace udržoval především díky represím a kontrole státních institucí. Dne 3. ledna 2026 zahájily Spojené státy na příkaz prezidenta Donalda Trumpa vojenskou operaci, při níž byl Maduro zadržen a převezen do USA, kde čelí obvinění z narkoterorismu a dalších závažných trestných činů.

Venezuela tak není jen příběhem jedné jihoamerické země. Je především varováním, kam může vést politika, která postupně nahrazuje svobodný trh státní kontrolou, osobní odpovědnost závislostí na státu a individuální svobodu zájmy kolektivu.

TRUMPOVO VAROVÁNÍ PŘED EVROPSKOU UTOPIÍ

Pouhé tři dny po projevu u Mount Rushmore Trump na své varování navázal při summitu NATO v Ankaře. Tentokrát už nemluvil obecně o komunismu ani o ideologiích. Mluvil přímo o Evropě.

„Evropa je dnes úplně jiným místem než před dvaceti lety... A musí si dát velký pozor na imigraci a energetiku. Pokud si na tyto dvě věci nedá pozor, žádná Evropa už nebude.“

Současně ostře kritizoval evropskou energetickou politiku, větrné elektrárny označil za „windmill losers“ a varoval, že Evropa si sama ničí svůj průmysl i konkurenceschopnost.

Trump nevaruje pouze před komunistickými režimy minulého století. Varuje před způsobem uvažování, který postupně pronikl do západních institucí. Současně Evropská unie přijímá stále rozsáhlejší regulace a zároveň buduje stále větší systém kompenzací, sociálních fondů a podpůrných programů, které mají zmírňovat dopady těchto regulací na obyvatelstvo. Tento mechanismus v mnohém připomíná Venezuelu: čím více je běžný život závislý na rozhodnutí státu nebo nadnárodních institucí, tím větší moc tyto instituce získávají nad jednotlivcem.

Možná právě proto Donald Trump ve svém projevu u Mount Rushmore nehovořil o komunismu jako o minulosti. Nemluvil o Sovětském svazu ani o Číně. Měl na mysli způsob myšlení, který znovu získává vliv uvnitř samotného Západu.

Dějiny ukazují, že totalitní systémy se nerodí přes noc. Přicházejí plíživě. Nejprve změní jazyk, potom instituce a nakonec i samotného člověka. Názvy ideologií se mění, symboly mizí a nahrazují je nové.

Jedno však zůstává stejné: přesvědčení, že svobodu jednotlivce lze obětovat ve jménu vyššího kolektivního dobra.

A právě v tom podle mého názoru spočívá hlavní poselství Trumpova varování. Otázkou už není, zda s ním souhlasíme. Otázkou je, zda jsme ochotni se nad ním alespoň zamyslet.

Ing. Tomáš Zítka

Článek vydružuje názory autora. Nejedná se o oficiální stanovisko Svobodných.

Převzato z Parlamentních listů

Tento článek přímo v textu aktivně odakzuje na tyto zdroje:

<https://en.wikipedia.org>

<https://ia601608.us.archive.org>

Storytelling

<https://transcripts.cnn.com>

<https://www.ifs.uni-frankfurt.de>

<https://www.nas.org>

<https://www.youtube.com>

<https://svobodni.cz/nezarazene/kdyz-trump-varuje-pred-komunismem-nemluvi-o-cine-ani-o-rusku>